

Innehållsförteckning till GETA folkdräkt

1. Inledning
2. Vävning
3. Kvinnodräkt
4. Mansdräkt
5. Bindmössa
6. Kjolsäck
7. Mönsterark kvinnodräkt
8. Mönsterark mansdräkt
9. Strumpeband, förklädesband och hängslen
10. Korsstygnbroderi, virkade spetsar, frivolité, trådknapp
11. Sömnadstekniker
12. Övrigt

SVENSK-FINLANDS BYGDEDRÄKTER

UTGIVET AV BRAGES SEKTION FÖR BYGDEDRAKTER
OCH ÅLANDS UNGDOMSFÖRBUND

ENLIGT MANUSKRIFT AV
YNGVAR HEIKEL

bearbetat av RUT LINDFORS och VIKING SUNDBERG

HÄFTE 6-7

ÅLAND

Finström, Jomala, Geta, Saltvik, Sund, Lemland, Lumparland, Vårdö,
Hammarland, Eckerö, Föglö, Sottunga, Kökar, Kumlinge, Brändö.

BRAGES FÖRLAG

Ålands Marthadistrikt, hemslöjdssektionen dokumentation av de åländska folkdräkterna.
Materialet till dokomentationen är hämtat ur Svenska-Finlands Bygdedräkter, häfte 6-7.
Sammanställt av : Elisabeth Dahlén

GETA

Emil Malmqvist

CO

Emil Johansson

CO

Kjortyg o. mansvästyg i nat. storl.

Livtyg

Förklädstyg i nat. st.

Förklädsband

Strumpband

De åländska folkdräkterna

Ålands Folkdräktsråd
Ålands Hembygdsförbund
Bvgdeserie nr 17

Geta

Geta folkdräkt sammanställdes till sångfesten i Mariehamn, midsommaren 1914. Man hade då som förlaga ett gammalt tygprov av en kjol från socknen.

Kjolen vävdes efter detta prov, långrandig i rött, grönt, gult och svart. De första livstyckena gjordes i kjolens röda färg. Senare ändrades färgen till den gröna som finns i kjolen. Snittet till livstycket fick man efter ett gammalt original.

Blusen sys av vitt linne- eller bomullstyg. Den har V-formad uringning. Ärmarna har smockrynkning både upp- till mot axeln och nedtill vid linningen.

Förklädet kan vara ett sidenförkläde, vitt bomullsförkläde med gula ränder eller ett halvyllförkläde, vävt i rosengång, i rött, grönt och svart. Till detta sistnämnda hör vävda ylleband.

Axelduken kan vara av siden, blommig yllemuslin eller vit bomullsduk med gula rutor, som hör ihop med det gulrandiga förklädet.

Bindmössan kan vara slät eller broderad efter gammal förlaga. Broderat tyllstycke hör till. Kjolsäcken har grön broderad framsida med ett mönster av blåhallon, röd baksida, röda kanter och band. Vita eller röda strumpor kan användas. Skorna är svarta med spännen.

Mansdräkten i Geta är knäbyxdräkten med tröja och byxor av mörkblå vadmal. Både tröjan och byxorna knäpps med mässingsknappar. Skjortan är av vitt linne- eller bomullstyg, halsduken av svart eller kulört siden.

Västen har framstycken av samma tyg som kvinnodräktens kjol. Ryggstycket är av gult bomullstyg.

Strumporna är vita eller röda. Strumpeband vävda av ullgarn i rött och vitt hör till, samt svarta skor med spännen. Som huvudbonad kan man välja svart filthatt, läderkaskett, skärmmössa eller stickad yllemössa.

Dräkterna har sytts upp i barnstorlek för både flickor och pojkar.

FOLKDRÄKT

DEL VÄVNING

Är Du intresserad att själv väva tyger till Din folkdräkt ?

Då behöver man lite kunskaper om materialval , revning , trädning i bomsked, bomning, solvning , trädning i vävsked , uppknytning av trampor och översyn att allt fungerar bra innan man börjar själva vävningen.

Om Du är helt nybörjare , kontakta någon, som kan om vävning. Läs även ur vävböcker om hur man sätter upp vävar .

Var inte rädd, även om Du aldrig har vävt , om Du har någon som visar och hjälper vid behov. Att väva – är roligt och att väva till sin egen folkdräkt är mycket värdefullt flera generationer framåt !

LYCKA TILL !

VIKTIGA RÅD VID VÄVNING

Folkdräktvävning :

Flytta spännaren ofta, efter ca 1 – 2 cm

Spola inte mer garn än du väver / gång – elasticiteten går ur annas

Ha ränningen så spänd att du tror att den brister !

***Ha några käppar runt garnbommen som alltid flyttas vid framflyttning ,
den sista alltid vid möte med garnbom o. garn.***

***Ta inte av garnet vid randning , sno garnet vid ”långa partier ”.
Byt färg i samma sida.***

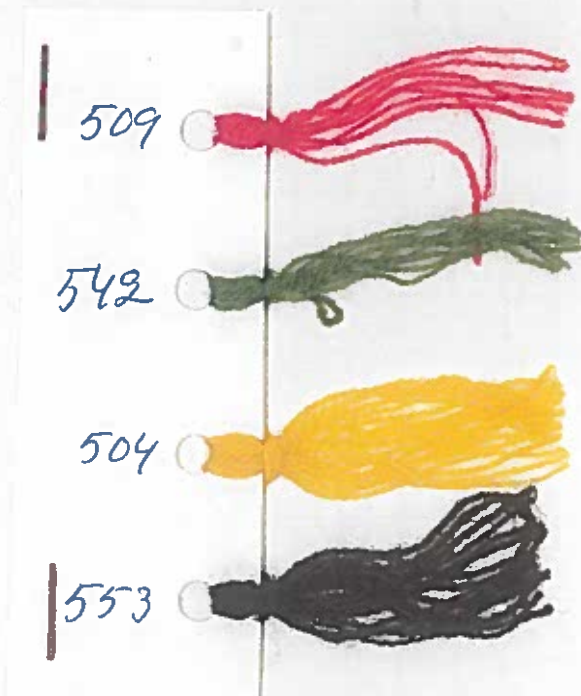
***Lämna spännaren kvar vid tygkanten när du slutat väva varje gång och ”
slappna av ” ränningen en aning.***

Geta.

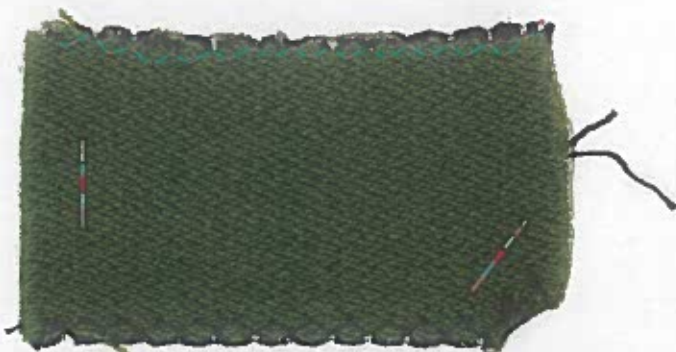
Skeed: $6\frac{1}{2}$, Bredd i skeed 100 cm. = 1.200 tr.

Ränning: Svart bomullsgarn 28 tex. x 2, Vuorelma nr. 399

Inslag: Wetterhoffs Kamgarn tex. 25 x 2

Geta
kjöltyg

Fäklädsband till Geta-diabet

Revmetar:

4 m. grönt
 8 " rött
 3 " grönt
 2 " rött
 1 " gult = mitten

Svart bomullsgarn 2 el. 3 dubbelst
till inslag.

Rein. Vårslenas färvadsgarn
 'Täkänälanka' färg 308 rött
 ' ' 384 grönt
 ' ' 374 gult

Ränning : svart bomullsgarn nr. 20/2 , tex 28 x 2

**Sked : $60/2 = 1$ tråd i solv o. 2 trådar i rör
4 trampor, 4 skaft**

**Bindning: 4- skaftig atlas med inslagseffekt
Bredd: 110 cm skedbredd**

**Inslag: kamylllegarn (tex 28 x 2) 1-trådigt
Inslagstäthet : ca 25 -28 inslag/ cm**

Längd :8 m (räcker till kjol, livstykke, ficka o tröja) ,OBS. efsingar o. krympmån med

Mansväst Geta: Västtyg ,ca 70 cm (endast framstycke)

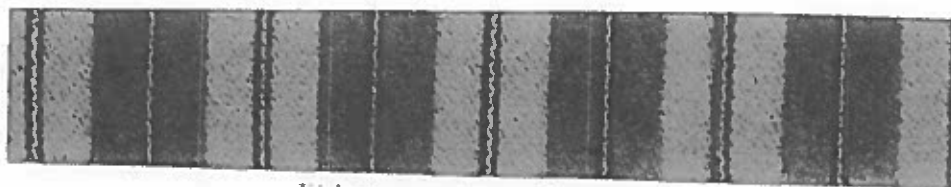
vävning

X			
	X		
		X	
			X

			X				X	
		X			X			
	X							X
X						X		

Solvning

uppknytning

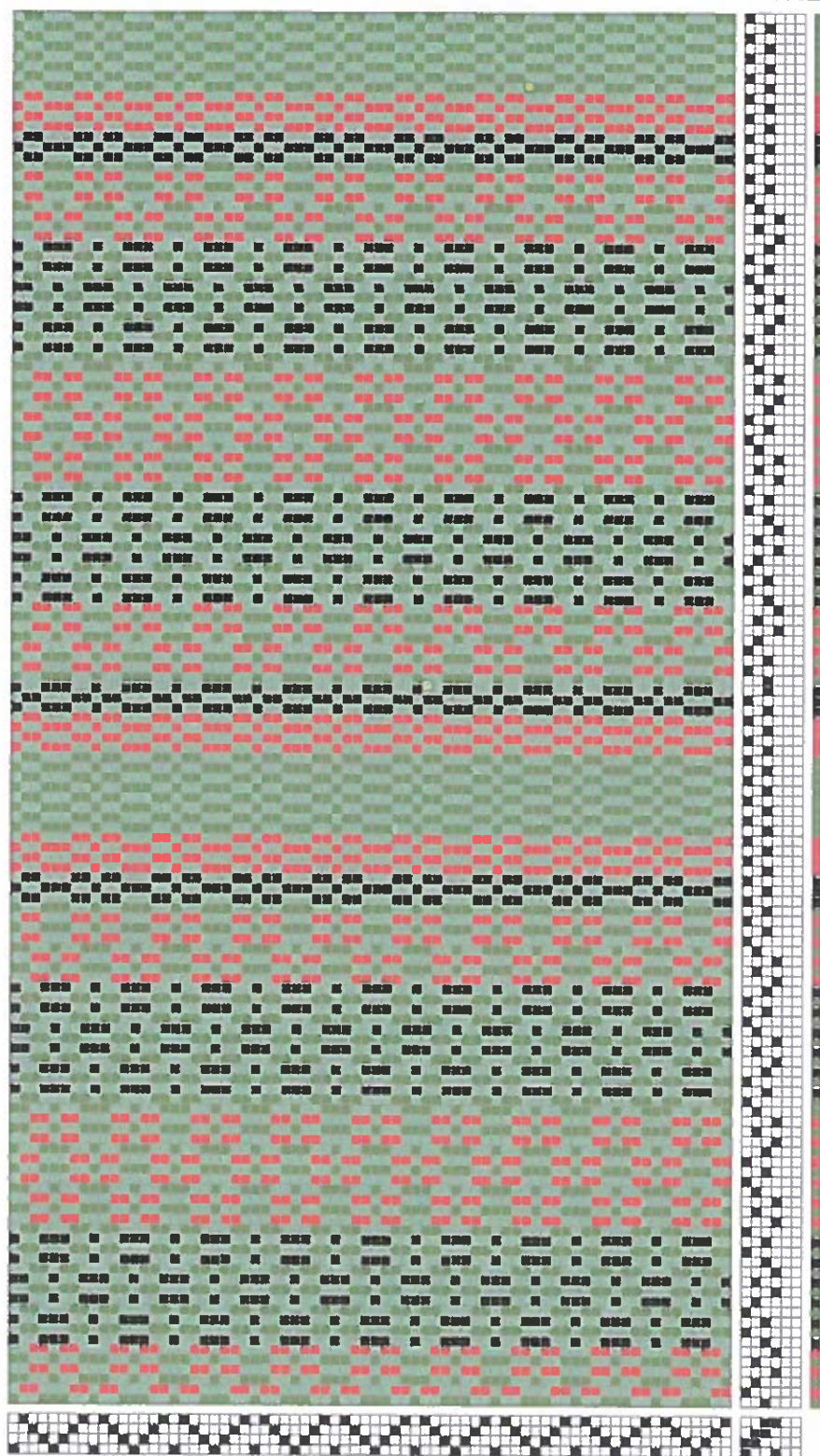
Kjoltyg o. mansvästtyg i nat. storl.

Geta rosengångs förkläde

Varp: svart bomullsgarn 16/2

Sked 60/2

Väves 32 ränder men börja och sluta med grön botten ca 2 cm till fällar på långsidorna

VÄVNOTA Jomala gulrandiga förkläde och gulrutiga schal

VÄVSLAG	förkladen och rutig schal	BINDNING	tuskaft
RÄNNING	Bomullsgarn obl 36x2 tex el.16/2	TÄTHET	14
INSLAG	Samma	TÄTHET	13-14
SKED	70/2	TRÅDANTAL	956
VÄVBREDD	69 cm	FÄRDIGBREDD	
VÄVLÄNGD	förkläde 75 cm+12 cm linning schal 66 cm	LÄNGD ATT REVA	
FÄLLAR		INVÄVNING	20
FRANSAR	5	FÖRKNYTNING	10
PROVVÄV		ÄFFSINGAR	30
TOTALT	##	TOTALT	2,2
VIKT			

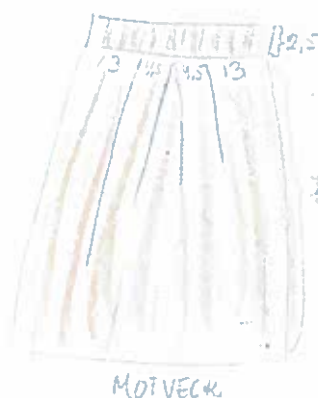
REVNOTA

Vitt	44			x 19	44														
Gult		4																	

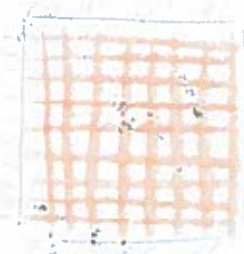
INSLAGSNOTA

Förklädet väves långrandigt och schalen väves fyrkantig med fyrkantiga rutor

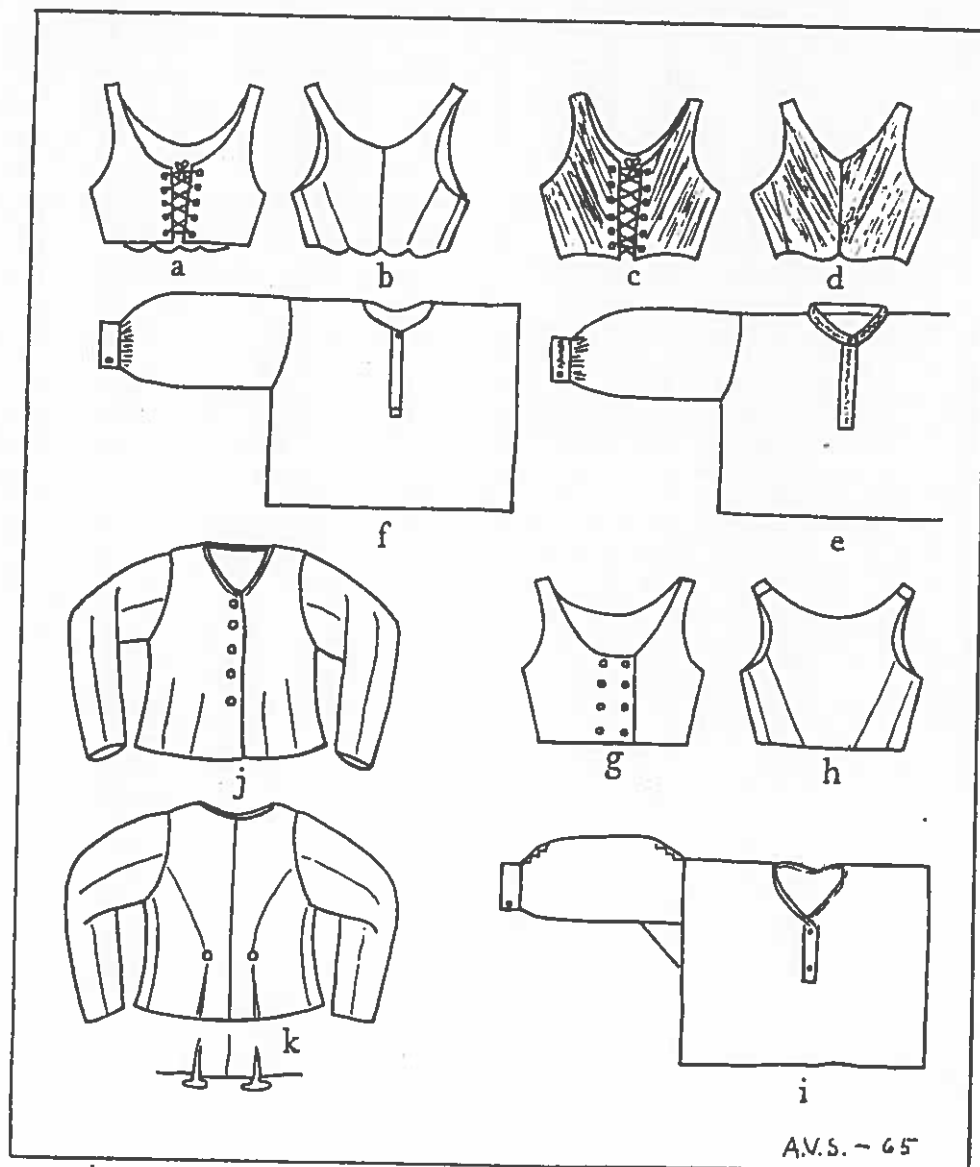
Sätt in trådar som inslaget får gå runt till frans som knyts vart efter med pärlknut sc 6 cm färdiga

3 Boton fall

JOMALA OCH GETA KVINNODRÄKTER

a, b Livstykke 1, Jomala
c, d Livstykke 2, Jomala
e Blus 1, Jomala
f Blus 2, Jomala

g, h Livstykke, Geta
i Blus, Geta
j, k Tröja, Jomala, Geta
m. fl. socknar

a, b
c, d
e

ANVISNINGAR OM VISSA DRÄKTDETALJER

För att undvika en del tidigare ofta förekommande felaktigheter, meddelas här några anvisningar om vissa detaljer i dräkterna.

Till flertalet av våra kvinnliga bygdedräkter hör en bindmösa ("styckomössa") bestående av en hård, styv stomme, som göres av ett flertal pappers- och tygbitar på en s.k. möss-stock, och överklädes med sidentyg, med eller utan broderier, eller ock mönstervävt siden. Den prydes baktill av en nackrosett av samma tyg eller sidenband, samt ett under mössan framtill fäst "stycke". Detta består av en tunn, fin spets eller tyll, som kan broderas (ca 75 cm), vilken monteras vid ett vitt tygstycke. Stycket kan svagt stärkas. Stycket bör ligga tätt på och helst täcka hela håret framtill. I forna tider fästes håret med ett s.k. "strykband", ett ca 2-3 cm brett linneband, som lades tvärs över främre delen av hjässan för att hålla håret i ordning och stryka tillbaka hårtestar. Av praktiska skäl monteras dock stycket numera fast vid mössan. Mössan bör bäras på hjässan och icke i nacken.

Obs! Till de åländska dräkterna skall bindmössan icke ha band knutet under hakan!

Till flere dräkter kan även i stället för styckomössa bäras en s.k. "lärfthatt", dvs. en tätt åtsittande huvudbonad, sydd av ett rektangulärt (60x30 cm) stycke linne- eller bomullstyg. Detsamma vikes på mitten och hopsys baktill, medan framkanten prydes med en spets. Man kan även förse baksömmen liksom nedre kanten med dragsko, vilka båda tillsnöres i nacken.

BLUSAR (lintyg, särkar, överdelar) och vita förkläden liksom mansskjortor bör sys av ett stadigt linne- eller bomullstyg, således icke av voile, gastyg eller liknande genomskinliga material.

BRODERIER och HÅLSÖMMAR må helst sys för hand, även om modelldräkternas av ekonomiska skäl maskinsyts. Här avbildade broderimönster till styckomössor, kjolsäckar och axeldukar är i regel inte obligatoriska, men rekommenderas som prov på broderistilen i resp. trakter.

AXELDUKEN bäres till flertalet finlandssvenska bygdedräkter ovanpå livstycket, men till vissa av dem bör den bäras under livstycket. Om blusen har nedvikt krage, vikes denna ned över duken.

KJOLEN sys i allmänhet lång, högst ca 20 cm från marken, och förklädet ca 10 cm kortare än kjolen, där icke annorlunda beskrives.

FÖRKLÄDET bäres direkt på kjolen och kjolsäcken och fästes runt midjan med förklädsband, som knytes, eventuellt häktas, fast under livstycket och dess skört, om livstycket når nedanom midjan. Mönstervävda ylleförklädsband knytes vanligen på vänster sida framtill i rosett.

KJOLSÄCKEN (väskan) bäres till finlandssvenska bygdedräkter i regel på höger sida framtill, något dold av förklädet och med övre kanten i jämnhöjd med kjollinningen. Den är fastsydd vid kjolen eller knuten runt midjan med kantband eller vävda band, men icke nedhängande som en dragonväska.

I fråga om strumpor och skor bör dräktbeskrivningarnas anvisningar följas. I avsaknad av skor med plös och spänne kan en slät svart sko med låg klack användas.

I fråga om mansdräkter borde det hittills ofta förekommande oskicket att bära enbart bygdedräktsväst till civila långbyxor helt frångås, isynnerhet om till dräkten hör enbart knäbyxor. I sådana fall borde knäbyxor och långa strumpor i riktig färg bäras.

HUVUDBONAD hör till dräkten. I beskrivningarnas historik förekommande hattar, kilamössor, kasketter och luvor (stickade och virkade) borde vinna större spridning.

Geta kvinnodräkt.

Huvudbonad: Stycke och bindmössa, slät eller broderad, i någon med dräkten harmonierande färg.

Blus: av vitt linne eller bomullstygg, sydd i kimonofason med framtill V-formad uringning och ett sprund knäppt med två trådknappar. Ärmarna är vid ärmsömmen prydda med en grupp smockrynkor. En liknande grupp rynkor sys vid den c. 5 cm breda linningen, som knäppes med en trådknapp.

Livstycke: av helgrönt tyg i den gröna kjolrandens färg, med djup rund uringning framtill och hög rund uringning i ryggen, knäppes omlott på vänster sida framtill och har 4 par släta mässingsknappar i två lodräta rader. Det sys med söm under armen, utan mittelsöm men med raka sidesömmar i ryggen, där det är slätt utan skört eller knappar.

Kjol: randig i rött, grönt, gult, svart, veckad åt var sida med ett utätvänt motveck framtill.

Axelduk: sidenduk i harmonierande färg eller blommig muslinsduk.

Kjolsäck: med grön framsida, rött bakstycke och röda kanter och band, prydd med broderier. (Fröken Sigrd Granfelts mönster eller mönster efter gamla mössbroderier.)

Tröja: av samma tyg som livstycket. Snitt: som beskr. för Sund.

Kjoltyg o. mansvästtyg i nat. storl.

Geta Damblus

Mönsterstorlek på tillskärningsplan. Storlek 42 $\frac{\text{Bröstvidd} + 20}{2} = \frac{122}{2} = 61$

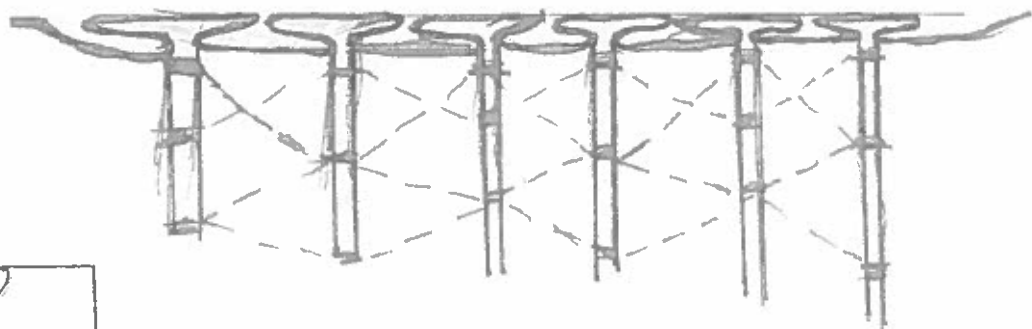
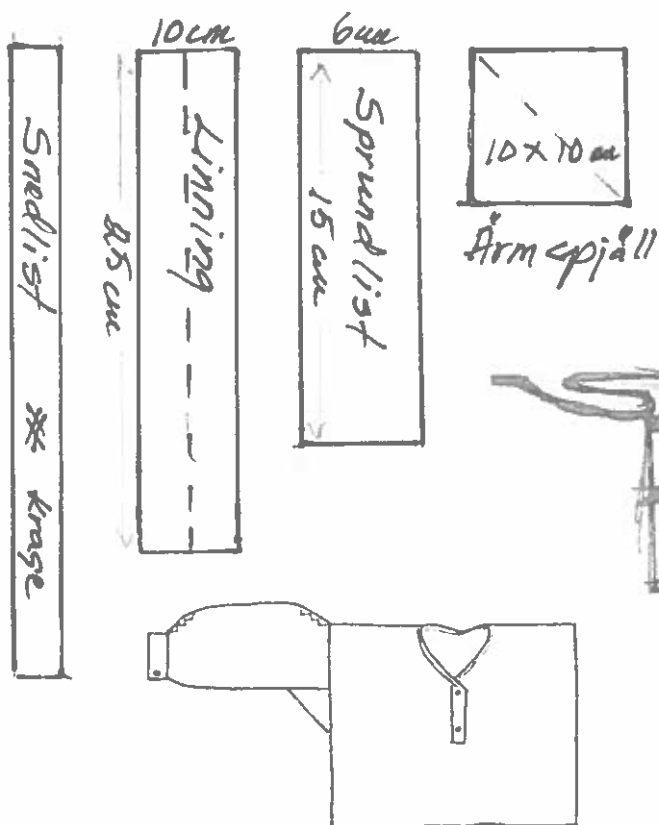
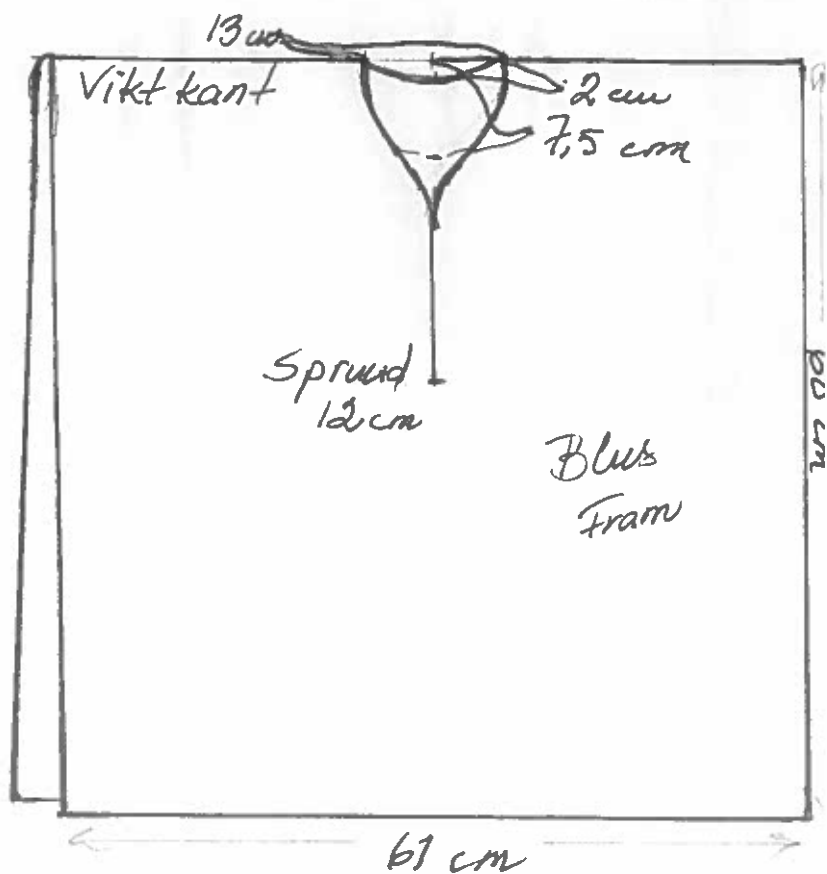
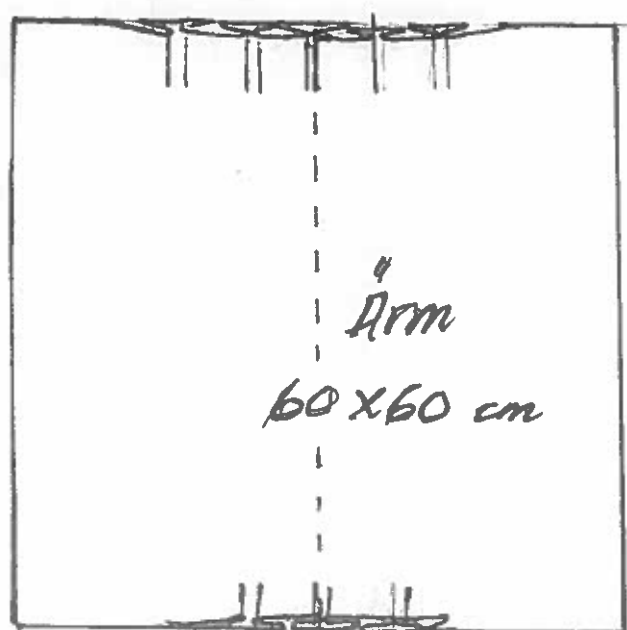
Egen storlek

$\frac{\text{Bröstvidd} + 20}{2}$

Sömnad

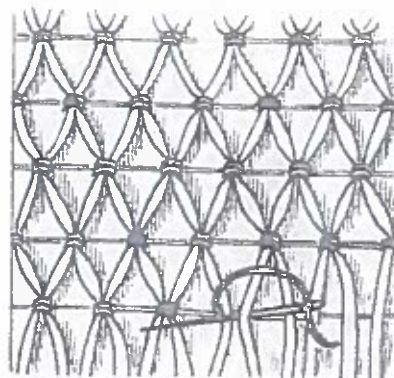
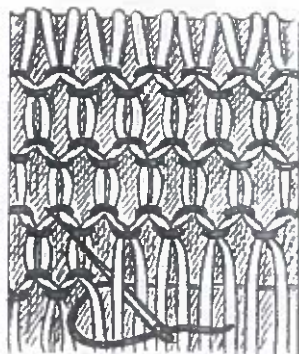
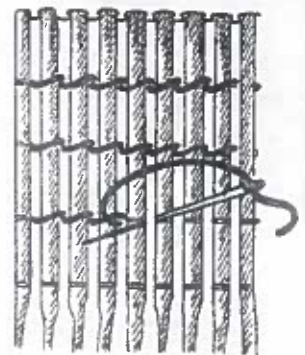
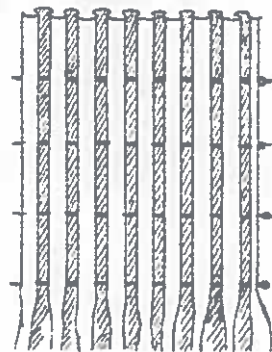
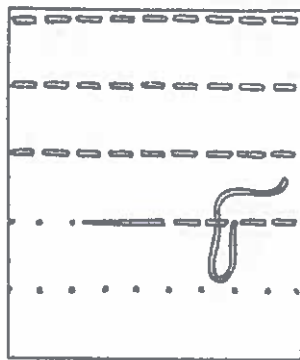
Alla sömmar sys med 1/2 cm bred fällsöm.
Alla delar klipps trådraka.

Blus: av vitt linne eller bomullstyg, sydd i kimonofason med framtill V-formad urringning och ett sprund knäppt med två trådknappar. Ärmarna är vid ärmsömmen prydda med en grupp smockrynkor. En liknande grupp rynkor sys vid den c. 5 cm breda linningen, som knäppes med en trådknapp.

VÅFFELBRODERI eller SMOCKSÖM

Geta livstykke

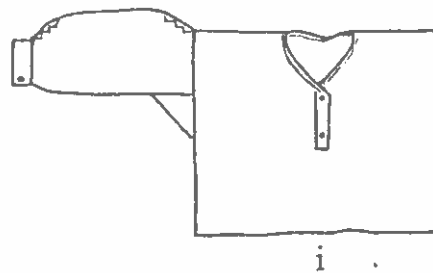
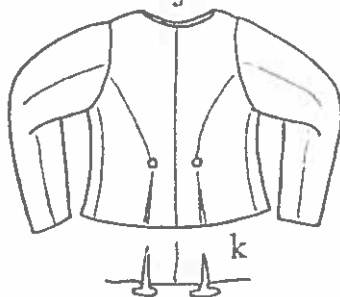
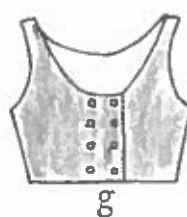
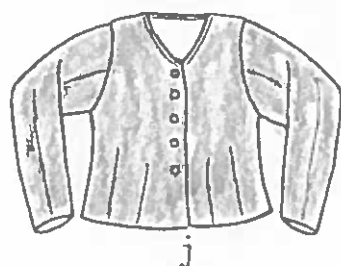
Livstykke: av helgrönt tyg i den gröna kjolrandens färg, med djup rund urringning framtill och hög rund urringning i ryggen, knäppes omlott på vänster sida framtill och har 4 par släta mässingsknappar i två lodräta rader. Det sys med söm under armen, utan mittelsöm men med raka sidosömmar i ryggen, där det är slätt utan skört eller knappar.

g

h

A.V.S. - 65

- g, h Livstykke, Geta
i Blus, Geta
j, k Tröja, Jomala, Geta
m. fl. socknar

Tröja: av samma tyg som livstyyket.
Snitt: som beskr. för Sund.

Ålands ungdomsförbunds styrelsemöte den 6 juni 1923 godkände den åländska dräktkommitténs förslag bl. a. till Geta-dräktens förkläde. Då förslaget i januari 1924 behandlades i Brage, föreslogs en liten ändring i mönstret, vilken ändring sedan beaktades. Sommaren 1924 insände den åländska dräktkommittén till Brages dräktmuseum bl. a. en modelldräkt av Geta-dräkten, som godkändes av Brages dräktsektion. I november 1925 beslöts att kjolsäcken göres av grönt tyg med rött bakstycke och röda kanter och band. Hösten 1932 uppgjorde Brages dräktsektion förslag till en tröja av tyg i livstyykets gröna färg.

Den åländska STORSCHALEN

År 1995 godkändes en gemensam folkdräktschal för Ålands kvinnodräkter. Originalet kommer från Norrgårds, Tärnebolstad, Finström. Här visas den nyvävda schalen av Inger Mörn, iklädd den gamla saltviksdräkten från 1876, den mest autentiska av landskapets folkdräkter. Schalen finns bland bokens beskrivningar under namnet Amalia Charlotta, sid. 25.

**ÅLANDS MARTHADISTRIKTS
HEMSLÖJDSSEKTION**

Amalia Charlotta

Originalen tillhör Rainer Kronstam, Norrgårds i Tärnebolstad. Den schal som är godkänd att bäras till de åländska folkdräkterna är en kopia av denna schal men med natursvart ullgarn i stället för det blåliga garnet i originalet. Schalen är vävd i ett stycke och av tvåtrådigt handspunnet ullgarn. Färgerna i den gamla schalen är ljusgrått, vitt och mörkt blåligt. Den 7 cm breda fransen runt om är gjord av varp- och inslagstrådar. Franstrådarna är inte tvinnade och har inte heller någon knut.

Vävbeskrivning

Beskrivningen nedan gäller inte originalet utan schalen i den form som den godkänns som "storschal" att bäras till de åländska folkdräkterna.

Storlek: 154 x 154 cm + 7 cm frans.

Schalen vävs i två våder.

Teknik: Tuskaft med färgeffekt (se Klara)

Sked: 70/1

Täthet: 7 trådar per cm i varpen och samma i inslaget.

Antal trådar: 552 + 8 trådar för vävning av fransen.

Vävbredd: 85 cm = 78 cm + 7 cm frans.

Material: Varp och inslag av entrådigt ullgarn Nm 6 eller tvåtrådigt ullgarn Nm 12/2 eller Nm 18/2. Färgerna naturvitt, grått och natursvart.

Mönstret består av stora och små rutor, som uppkommer som färg effekter. Stora rutan är 10,5 x 10,5 cm och lilla rutan är 2,5 x 2,5 cm. Den stora rutan består av 80 trådar, den lilla av 16 trådar. Mönstret åstadkoms genom färgbyten. Rutorna har turvis en mörk och en ljus tråd i både varp och inslag. Byte av ruta får man genom att väva två grå trådar efter varandra.

Schalen revas med en tråd i vardera färgen. Vid solvning är trådarna växelvis grå och vita. Vid övergången mellan rutorna byts ordningsföljden mellan färgerna så, att 2 mörkgrå trådar solvas efter varandra. Inslaget är också växelvis grått och vitt. Då 2 grå trådar slås in efter varandra byter man ruta.

Reva ytterligare en varpfläta med 8 trådar och i samma längd för vävning av fransen.

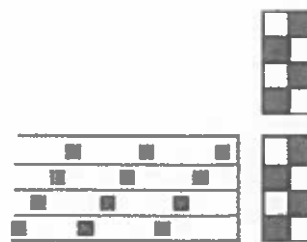
Revnota:

grått	1		2		1	1		2		1	1		2		1	1		2		1		282
vitt		1		1								1		1			1		1			222
svart							1		1													48
	x 8			x 40		x 8		x 40		x 8			x 40		x 8			x 22*				552
	vänst. kant					rand					x 3					hälften av botten						

* halva rutan + 4 extra trådar för stadkanten. Dessa tråds tätare i skeden. Stadkanten gör det lättare att få en snygg och osynlig söm när våderna sys ihop.

Vävuppsättning:

Solva färgerna i den ordning som anges i revnotan. Den extra varpflätan för vävning av fransen solvas i tuskaft och träs i sked ca 8 cm ytterom de övriga varptrådarna.

Inslagsordning:

Kant:	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)
	2 inslag grått		
	1 inslag vitt, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
Bård:	1 inslag grått, 1 inslag svart	8 ggr	(tot. 16 inslag)
	2 inslag grått		
	1 inslag svart, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
Mittpartiet:	*		
	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)
	2 inslag grått		
	1 inslag vitt, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
	*		
	* — * 7 gånger		
	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)
Bård:	2 inslag grått		
	1 inslag svart, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
	1 inslag grått, 1 inslag svart	8 ggr	(tot. 16 inslag)
Kant:	2 inslag grått		
	1 inslag vitt, 1 inslag grått	40 ggr	(tot. 80 inslag)
	1 inslag grått, 1 inslag vitt	8 ggr	(tot. 16 inslag)

Väv två likadana våder så att rutorna i den senare våden upprepas i *omvänd ordning*. Då kommer mönstret att stämma. Lämna minst 20 cm av varpen ovävd mellan våderna för att bilda fransar.

Montering och fransar:

Sy ihop våderna. Fransarna bildas av inslag och varp och knyts inte.

Materialen i schalarna

Det vanligaste materialet i de äldre schalarna är ull. Bomulls- och lingarn förekommer också som varp med ullgarn som inslag. Vanligen använde man ullens naturliga färger, grått, svart och naturvitt. Ibland kompletterades väven med någon annan kulör, ofta olika toner av lila.

Fransarna

De äldsta beskrivna schalarna har oftast isydd frans. Garnet till fransarna är spunnet på olika sätt.

Schalen *Anna Kristina* har krullig frans. Det krulliga har åstadkommits genom att man spunnit två trådar åt olika håll och sedan tvinnat ihop dem. Vanligt spunnit entrådigt och tvåtrådigt ullgarn användes också för isydd frans. Fransen till schalen *Klara* och en del av de övriga schalarnas fransar utgörs av förlängt inslag i väven. Stödtrådar för fransen revas i samband med schalens ränning och bommas på samtidigt med den övriga ränningen. Stödtrådarna träds i skeden på ca 12 - 15 cm avstånd från den övriga varpen. Vid vävningen går man runt stödtrådarna med

Beskrivning av vanliga fransknytningar på schalar:

Fig. 1

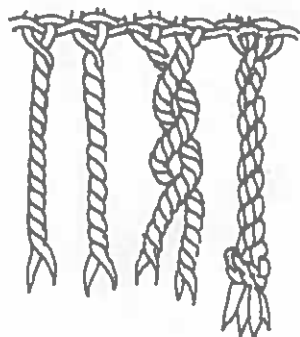

Fig. 2

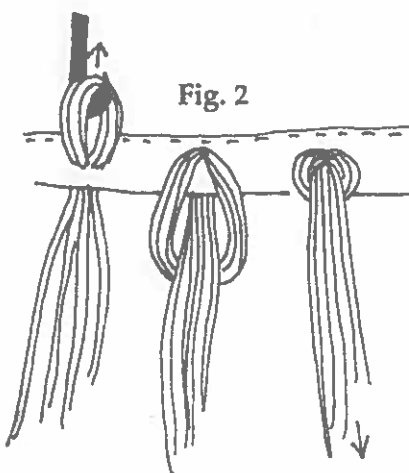

Fig. 3

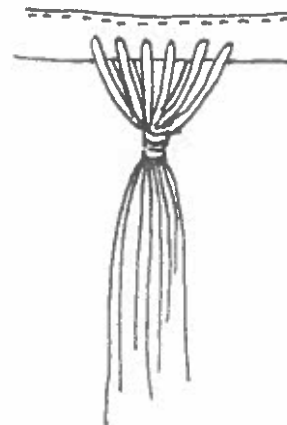

Fig. 5

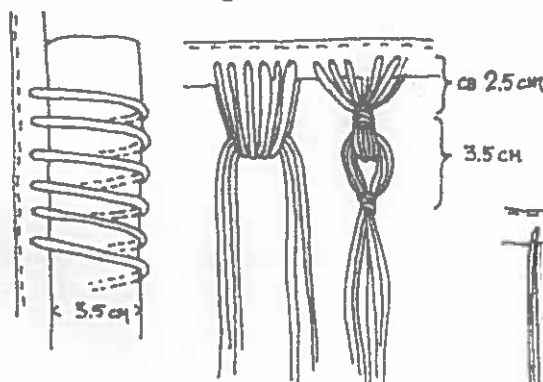

Fig. 4

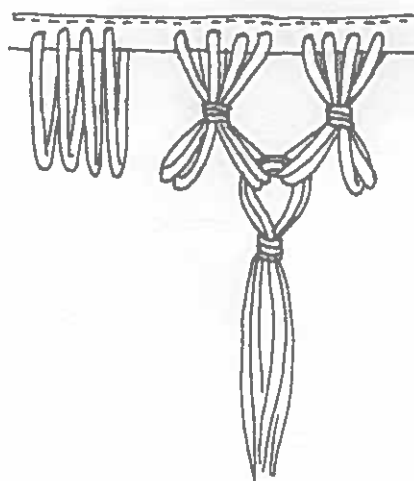
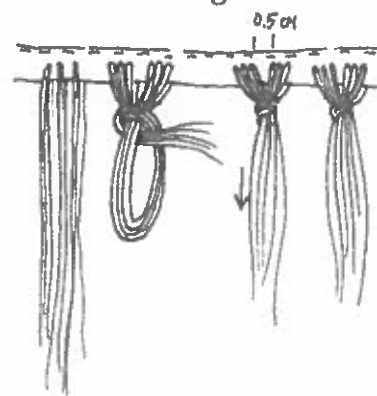

Fig. 6

HISTORIK

och beskrivningar ur Brages folkdräktsbok

GETA

Geta var kapell under Finström redan före 1483 och blev egen församling 1906.

Kvinnodräkterna.

Till sångfesten i Mariehamn midsommaren 1914 sammanställdes för Geta en bygdedräkt byggd på ett kjolprov från socknen. Första tiden användes röda livstycken, senare gröna. Till en början gjordes förklädet av vitt gardintyg med $\frac{1}{2}$ cm breda röda ränder på c. 5 cm avstånd från varandra. Livstyckets snitt gjordes efter ett gammalt original.

Under sin resa genom socknen 1922 erhöi mag. Y. Heikel följande uppgifter: Västergeta. I prästgården uppgavs, att tyget till Geta-dräktens kjol vävts 1914 av Amanda Nordblom. Dånö, i lärftsbinding enligt beskrivning av Anna Katrina Sundberg från Pansarnäs, f. 1824, död före 1922. Hon hade berättat, att man förr använt röda livstycken. Därför gjorde ungdomarna först röda livstycken åt sig, men senare har de hellre önskat ha gröna. Matilda Vesterlund, f. 1840, uppgav att långrandiga kjolar i olika mönster användes i hennes ungdom. Bl. a. följande mönster: $1\frac{1}{2}$ cm svart, 3 trådar blått, 2 trådar grönt, $1\frac{1}{2}$ cm svart o. s. v. På 1860-talet användes "begärningskjolar" och tvärrandiga såsom underkjolar. I kyrkan hade man stycke och mössa och kapotter, som bestod av liv med ärmar och kjol i ett, av svart kläde eller vadmal, stoppade och med shirtingsloder. Östergeta. Eva Backman, f. 1831, berättade om tröjor med två tygknappar i ryggen. De gick utanpå kjolen. Över tröjan och knapparna knöts ett silkesband. Under tröjan användes som underplagg ett framtill och i nacken urringat livstycke.

Med anledning av att Brage våren 1922 utsänt frågeformulär om dräkterna, insände fr. Emmy Pettersson fyra tygprover, som erhållits av Amanda Nordblom, Dånö och vilka vävts som klänningstyg av Anna Fagerström, Dånö, f. 1756, och använts i slutet av 1700-talet. Det äldsta har c. $1\frac{1}{2}$ cm breda vita bottnar och två alternerande smala randningar i rött, blått, rött och blått, gult, rött. Ett annat har vita bottnar och på dem dels två smala röda ränder och dels ränder av små pilspetsar, ett tredje är vitblårandigt med 3 mm breda ränder, det fjärde vitrödrutigt med små rutor och några blå ränder.

Ålands ungdomsförbunds styrelsemöte den 6 juni 1923 godkände den åländska dräktkommitténs förslag bl. a. till Geta-dräktens förkläde. Då förslaget i januari 1924 behandlades i Brage, föreslogs en liten ändring i mönstret, vilken ändring sedan beaktades. Sommaren 1924 insände den åländska dräktkommittén till Brages dräktmuseum bl. a. en modelldräkt av Geta-dräkten, som godkändes av Brages dräktsektion. I november 1925 beslöts att kjolsäcken göres av grönt tyg med rött bakstycke och röda kanter och band. Hösten 1932 uppgjorde Brages dräktsektion förslag till en tröja av tyg i livstyckets gröna färg.

Geta kvinnodräkt.

Huvudbonad: Stycke och bindmössa, slät eller broderad, i någon med dräkten harmonierande färg.

Blus: av vitt linne eller bomullstyg, sydd i kimonofason med framtill V-formad urringning och ett sprund knäppt med två trådknappar. Ärmarna är vid ärmsömmen prydda med en grupp smockrynkor. En liknande grupp rynkor sys vid den c. 5 cm breda linningen, som knäppes med en trådknapp.

Livstycke: av helgrönt tyg i den gröna kjolrandens färg, med djup rund urringning framtill och hög rund urringning i ryggen, knäppes omlott på vänster sida framtill och har 4 par släta mässingsknappar i två lodräta rader. Det sys med söm under armen, utan mittelsöm men med raka sidosömmar i ryggen, där det är slätt utan skört eller knappar.

Kjol: randig i rött, grönt, gult, svart, veckad åt var sida med ett utåtvänt motveck framtill.

Axelduk: sidenduk i harmonierande färg eller blommig muslinsduk.

Kjolsäck: med grön framsida, rött bakstycke och röda kanter och band, prydd med broderier. (Fröken Sigrid Granfelts mönster eller mönster efter gamla mössbroderier.)

Tröja: av samma tyg som livstycket. Snitt: som beskr. för Sund.

Vävinstruktion: Livstycks-, kjol-, kjolsäcks- och tröjtygen vävs på svart bomullsraning i fyrskäft atlas med sked nr 120 och med 1 tråd i skaft och 1 tråd i rör. Inslagsgarn: 40/2. Förklädstyget väves på svart bomullsraning med sked 120 och med 1 tråd i skaft och 1 tråd i rör. en del ränder i rips och andra i rosengångsmönster.

Mansdräkterna.

Geta ungdomsförening insände på Brages frågeformulär uppgifter om en rock som använts i Västergeta i början av 1800-talet. Den var av blått kläde med 7 cm bred nedvikt krage, hade 3 par ankarknappar framtill, två fickor och nådde blott till midjan. Ärmarna hade 8 cm breda fastsydda ärmuppslag utan knappar, rundade vid undre sömmen. Rocken var sydd med söm under armen, mittelsöm och svängda sidosömmar i ryggen.

forts.

Finare rockar hade 2 knappar i ryggen. Kragen och ärmuppslagen var beklädda med svart sammet. Rocken har beskrivits av D. G. Haglund, Västergeta.

Eva Backman i Östergeta berättade för mag. Y. Heikel om silkeshattar, korta tröjor, (rockar) med vita elfenbensknappar, knäbyxor med 4 knappar vid knäna,

svarta, vita eller grå strumpor, skospännen och om snösockor och stövelkängor, som användes vintertid.

Till mötet i juni 1925 i Mariehamn hade insänts en Geta mansdräkt, icke original. Rocken var sydd av mörkblå cheviot, hade 5 $\frac{1}{2}$ —7 $\frac{1}{2}$ cm bred schalkrage, 6 par matta platta mässingsknappar i två lodräta rader framtill och 5 par knapphål i var sida, inga ytterfickor. Ärmarna hade 10 cm breda, fastsydda uppslag med tre mässingsknappar vid undre sömmen. Rocken hade söm under armen, mittelsöm och svängda sidosömmar i ryggen med utåtvända skörtveck, fastsydda nedtill och med en knapp vid vardera skörtveckets övre ända. Västen var av ett tyg i kjolens mönster men med något smalare ränder, och hade låg ståndkrage med trubbvinkliga hörn, 6 mässingsknappar, liksom rockens, i en rad framtill och med tre fickor. Nedre hörnen var något avskurna. Ryggstycke av gult bomullstyg med tampar och spännen med en kilformig urtagning nedtill. Knäbyxorna var av samma tyg som rocken och hade bred lucka intill sidorna, knäppt med 4 knappar och med linning, sprund och enkla spännen vid knäna.

Vid den åländska dräktkommitténs möte den 21 juni 1925 i Mariehamn föreslogs, att Geta mansdräkt skulle få samma snitt som Finströms-dräkten, medan västen skulle sys av samma tyg som kjolen i Geta kvinnodräkt. Detta godkändes i juli samma år av Brage. Härvid är att märka, att Finströms-västen på denna tid hade samma snitt som är beskrivet för Jomala-västen.

Viking Sundberg insände år 1953 till Brage ett utdrag ur ett bouppteckningsinstrument, daterat 2/10 1809 efter bondmägen Matts Danielsson i Östergeta och Toböle. Där upptogs bl. a. följande: guld-ringar, sko- och knäspännen samt kragknappar av silver, en kapprock, en lång päls, mindre pälsar, en frack, vadmalströjor, busaroner, livvästar, nytt bomullslivstycke, röda och randiga livstycken, blå byxor, sämsk-, sälskinns- och fårskinnsbyxor, blå långbyxor, lärftbyxor, "spritiga" (strimmiga) strumpor, snösockor, stövlar, skor, förskinn, hand-

kar, vanter och fingervantar. Märkligt är att här förekommit förskinn och skinnbyxor.

Geta mansdräkt.

Huvudbonad: en rund svart filthatt, svart skärmmössa med läderskärm, svart läderkaskett, stickad yllemössa.

Skjorta: av vitt linne eller bomullstyg, sydd med nedvikt krage med vinkelräta hörn, axelstycke och ärmspjäll. Ärmen är vid axeln rynkad i 6—7 cm grupp samt rynkad runt om nedtill mot ärmlinningar som knäppes med en trådknapp.

Halsduk: en kulört eller svart siden-duk, knuten i enkelt omtag, ändarna nedstuckna under västen.

Tröja: (rock) av mörkblå vadmal, med nedvikt krage med rätvinkliga hörn och stora uppslag, 3 par stora mässingsknappar i två lodräta rader, breda ärmuppslag utan knappar och två fickor med rakt sydda fickklaffar. Den har söm under armen, mittelsöm och svängda sidosömmar i ryggen. Vid nedre delen av de svängda sidosömmarna bildas skörtveck. Vid mittelsömmen ett c. 12 cm högt "steg" (sprund). Ett par stora mässingsknappar är sydda i midjehöjd vid sidoskörtens övre ända och ett par inuti skörtvecken vid deras nedre ända. Rocken är så lång att den går till höfterna.

Väst: av samma tyg som Geta kvinnodräktens kjol. Västen är sydd med ränderna löpande rätt upp och ned och med en c. 3 cm bred uppstående krage med trubbvinkliga hörn, stora uppslag, knäppa med en liten knapp genom uppslaget. Den har 5 par små mässingsknappar i två rader som närmar sig varandra nedtill. Ryggstycket är av oblekt linnetyg eller gult bomullstyg, tillsnört med snören som går genom träsar med tre hål i var sida.

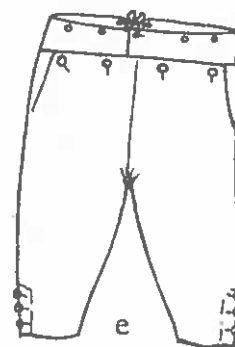
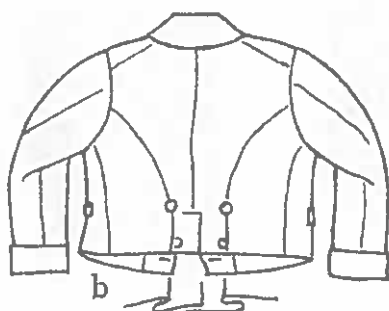
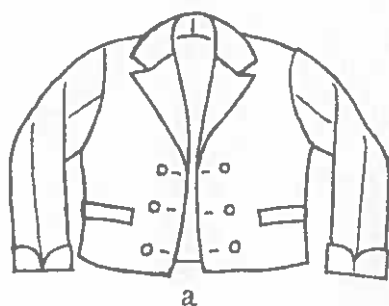
Knäbyxor: av samma tyg som rocken, med en bred lucka intill sidorna, knäppt med 4 stora mässingsknappar, sneda ficköppningar under luckan. På utsidan av knäna ett sprund med 3 små mässingsknappar som kan knäppas och knälinning med mässings- eller silverspänne, modell Finström. Byxorna kan även sys utan knälinning, mera åtsittande, med sprund på utsidan av knäna med 3 mässingsknappar som knäpps, modell Jomala.

Strumpor: vita eller röda.

Strumpeband: Mönstervävda ylleband.

Skor: låga svarta med spännen och över vristen uppstående plös.

JOMALA OCH GETA MANSDRÄKTER

Tröja: (rock) av mörkblå vadmal, med nedvikt krage med rätvinkliga hörn och stora uppslag, 3 par stora mässingsknappar i två lodräta rader, breda ärmuppslag utan knappar och två fickor med rakt sydda fick-klaffar. Den har söm under armen, mittelsöm och svängda sidosömmar i ryggen. Vid nedre delen av de svängda sidosömmarna bildas skörtveck. Vid mittelsömmen ett c. 12 cm högt "steg" (sprund). Ett par stora mässingsknappar är sydda i midjehöjd vid sidoskörtens övre ända och ett par inuti skörtvecken vid deras nedre ända. Rocken är så lång att den går till höfterna.

Knäbyxor: av samma tyg som rocken, med en bred lucka intill sidorna, knäppt med 4 stora mässingsknappar, sneda ficköppningar under luckan. På utsidan av knäna ett sprund med 3 små mässingsknappar som kan knäppas och knälinning med mässings- eller silverspänne, modell Finström. Byxorna kan även sys utan knälinning, mera åtsittande, med sprund på utsidan av knäna med 3 mässingsknappar som knäpps, modell Jomala.

Strumpor: vita eller röda.

Strumpeband: Mönstervävda ylleband.

Skor: låga svarta med spännen och över vristen uppstående plös.

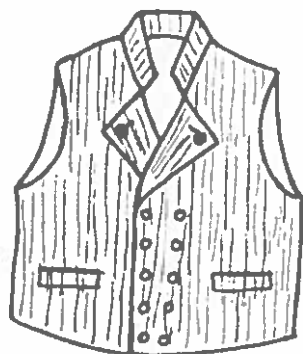
Geta mansväst

Storlek 52 (L)

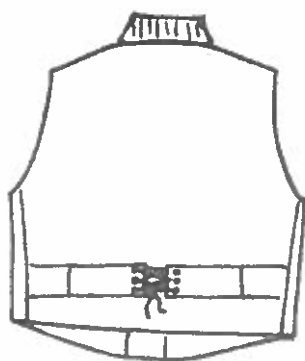
Bröstvidd 105

Rygglängd 52

M;idjevidd 95

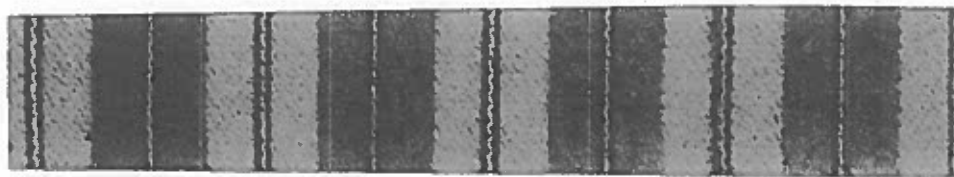

c

d

Väst: av samma tyg som Geta kvinno-
dräktens kjol. Västen är sydd med rän-
derna löpande rätt upp och ned och med
en c. 3 cm bred uppstående krage med
trubbvinkliga hörn, stora uppslag, knäpp-
ta med en liten knapp genom uppslaget.
Den har 5 par små mässingsknappar i
två rader som närmar sig varandra ned-
till. Ryggstycket är av oblekt linnetyg
eller gult bomullstyg, tillsnört med snö-
ren som går genom träsar med tre hål
i var sida.

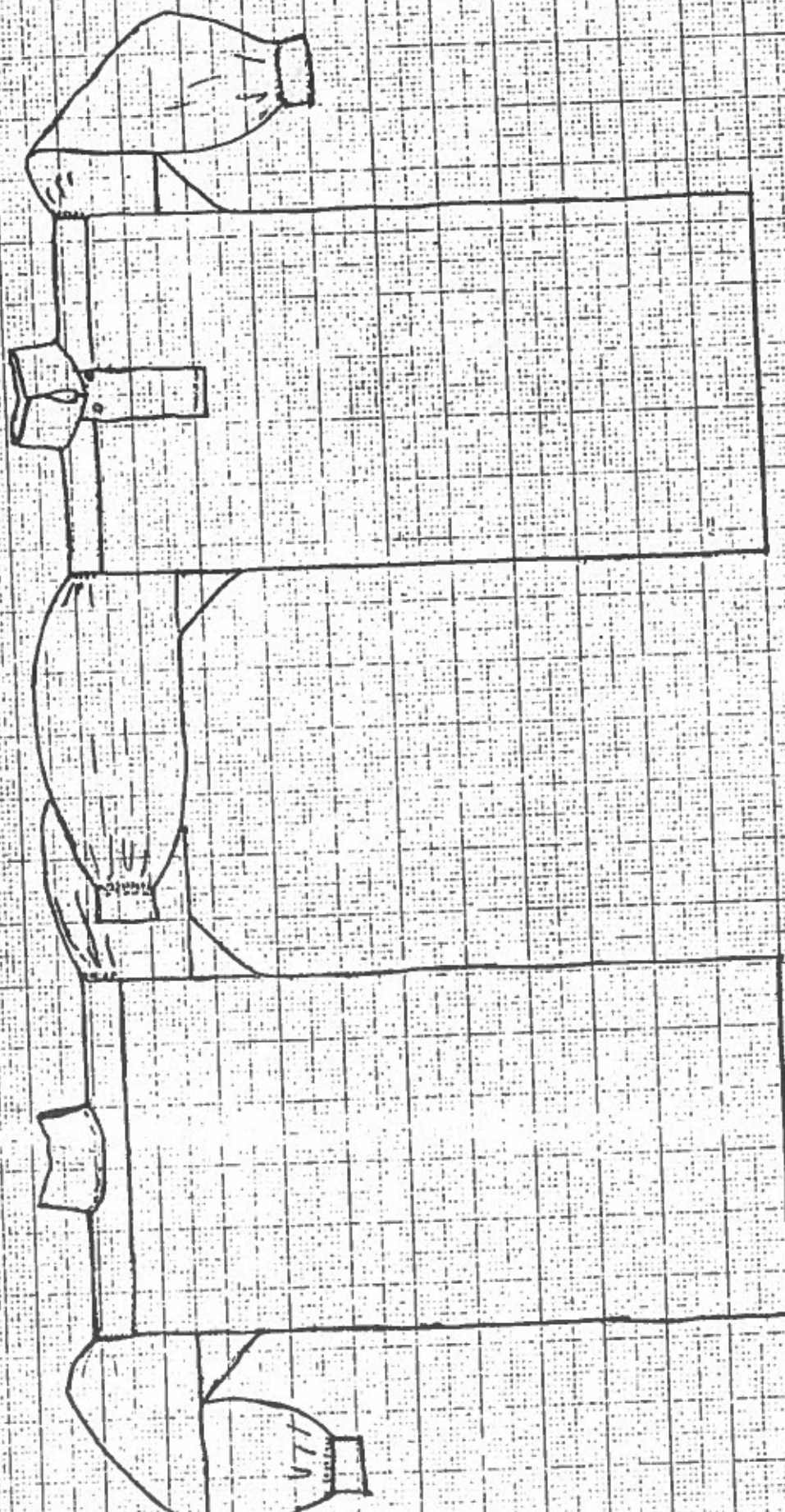
Kjoltyg o. mansvästtyg i nat. storl.

Detta skjortmönster används till
alla mansdräkter på Åland.

NOV 11 1884
NOV 95

Bredgumsskjorta

Bredgumsskjorta 1884

MANS'KLJORTA

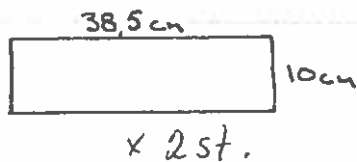
JOHALA, FINSTRÖM

ÅLANDS MUSEUM

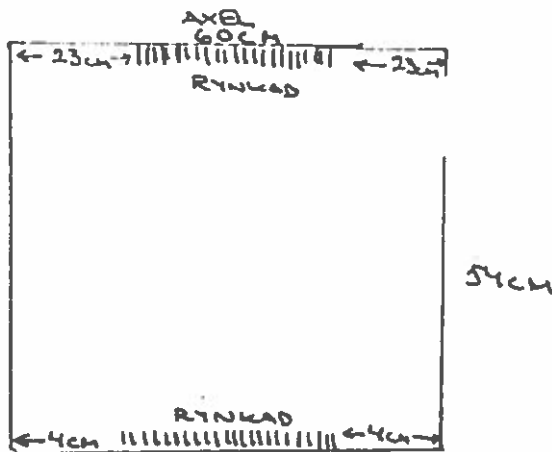
ÅHAMMARLAND

KRAGE

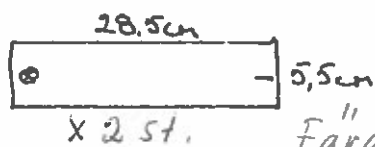
ÖKA SÖMMAN

ÄRM

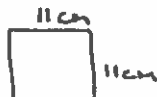

ÄRMLINNING

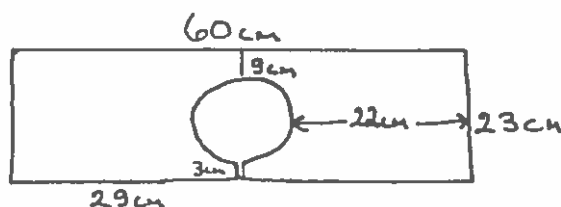

Färdig = 5 cm bred.

ÄRMSPJÄLL

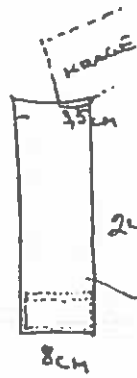

OK (PÅSYDD)

ÅLANDS LANDSKAPSMUSEUM
ÅLANDS MUSEUM
22100 MARIEHAMN
ÅLAND FINLAND

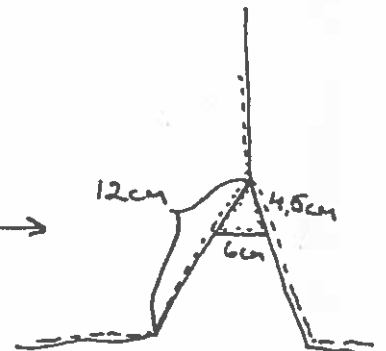
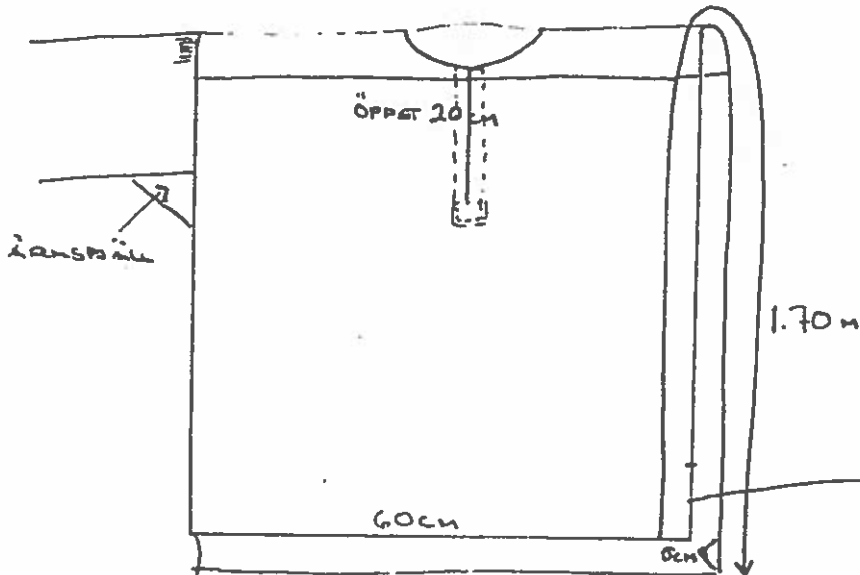
LINAPPELÅ

vänster sida
"herrknäppning"

26 x 8 cm.

FRAM- OCH BAKSTYCKE

ALANDS MARINEN
ALANDS MO-
SV. 22100 MARINEN
ALAND PINTONI

Ärmar: Veckgrupp med ett 3 cm brett utåtvänt motveck i mitten och 4 st. 1,5 cm breda veck åt var sida.

5 cm bred linning, små lagda veck mot linningen, åt ett håll.

“Sprundklaffen” 26 cm lång och 6 cm bred.

Krage med rundade hörn.

HALSDUK

Siden duk, enfärgad svart eller vit
eller mönstrad. Storlek 70 x 70 cm.

Rullas diagonalt.

Läggs under kragen, knyts med
ett enkelt omtag framtill.

Ändarna förs ner under västen.

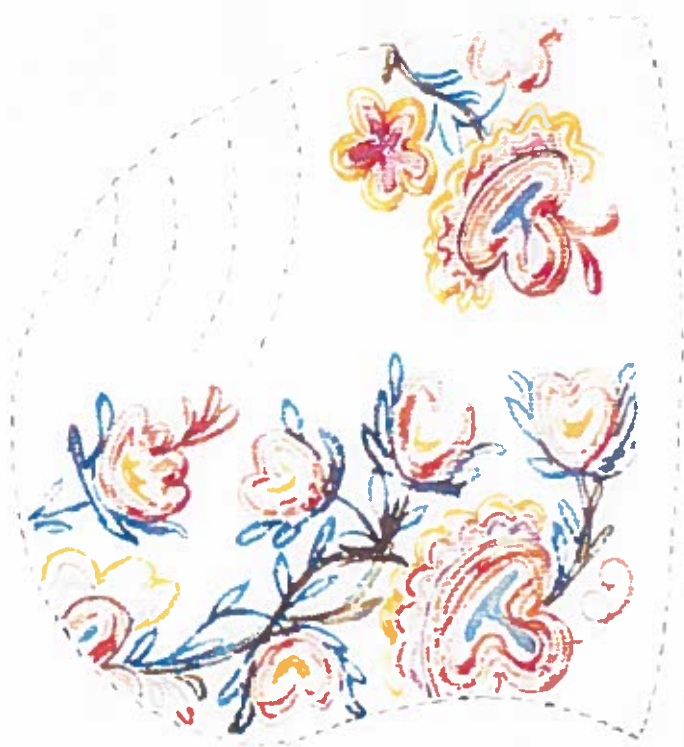

Brodermonster for messer

3. Gota

4. Saltvik